

2022

Kärsämäen kunta

Päivi Paasovaara ja lukion
opiskeluhooltoryhmä

KÄRSÄMÄEN LUKION OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

laadittu 20.5.2021, hyväksytty 22.6.2021
päivitetty 7.6.2022, hyväksytty 29.8.2022

Sisälllys

1. Opiskeluhoolto, sen kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut.....	1
1.1. Opiskeluhoolto ja opiskeluhoitoryhmät.....	1
1.2. Opiskeluhoollon kokonaistarve	2
1.3 Opiskeluterveydenhuolto	2
1.4 Kuraattoripalvelu	4
1.5 Psykologipalvelu.....	4
2. Yhteisöllinen opiskeluhoolto.....	5
2.1 Yhteisöllisen opiskeluhoollon kohteet ja tavoitteet.....	5
2.2 Yhteisöllisyyden edistäminen lukioyhteisössä.....	5
2.3 Opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen.....	5
2.4 Opiskelijoiden osallisuuden vahvistaminen	6
2.5 Huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistaminen	7
2.6 Lukion opiskeluhoitoryhmän toimintatavat ja käytänteet.....	7
2.7 Opiskeluhoollon kokonaisuudesta tiedottaminen	8
2.8 Yhteistyö koulun ulkopuolisten nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa	8
2.9 Terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö	9
2.10 Opiskeluun osallistumisen seuranta ja poissaolojen selvittäminen	9
2.11 Toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskelu- ympäristössä	9
2.12 Tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus	10
2.13 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen.....	11
2.14 Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä	11
2.15 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.....	14
2.16 Muut turvallisuuteen liittyvät suunnitelmat ja määräykset.....	14
3. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen.....	15
3.1 Oppilas- ja opiskeluhoitolaian määräämät velvoitteet.....	15
3.2 Opiskeluhoolto poissaolojen kertymistilanteessa.....	15
3.3 Yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän toimintatavat ja käytännöt.....	16
3.4 Yhteistyö opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa.....	16
3.5 Yhteistyö opinto-ohjelman ja henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisessa	17
3.6 Opiskeluhoitokertomuksen laatiminen.....	18
3.7 Opiskeluhoitorekisteri	19

3.8	Tiedonsiirto koulutuksen järjestäjien välillä.....	19
3.9	Opiskelijan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö	19
3.10	Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi	20
3.11	Yhteistyö erikoissairaanhoidon kanssa	21
3.12	Yhteistyö sosiaalitoimen kanssa.....	22
4.	Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa	23
5.	Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen	24

Liitteet:

Liite 1. Kirjallinen suostumus opiskeluhooltoasian käsittelyyn yksilökohtaisessa asiantuntijaryhmässä

Liite 2. Opiskeluhoitokertomuksen malli

Liite 3. Kiusaamiskuuleminen ja Kiusaamiskäsittelyn seuranta -lomakkeet

Liite 4. Kiusaamisen ja häirinnän seurantakysely

Liite 5. Tupakkatentti

1. Opiskeluhoolto, sen kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

1.1. Opiskeluhoolto ja opiskeluhoitoryhmät

Lukion opiskeluhoolto (lukiolaissa opiskelijahuolto) on toimintaa, jonka tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhoitoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoitona. (*Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 2 ja 3 §.*)

Lukion opiskeluhoollon kokonaisuuteen sisältyvät Kärsämäen kunnan hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhoollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti Kärsämäen kunta. Kärsämäen lukion palveluiden järjestämisessä keskeistä on yhteistyö peruskoulun, erityisesti Frosteruksen koulun kanssa. Lukion ja Frosteruksen koulun palvelut järjestetään yhteisessä koulurakennuksessa ja opiskeluhoollon palvelut palvelevat lukiolaisia ja peruskoululaisia samat henkilöt.

Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhoitosta ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon palveluja. (*Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 9 [muutettu lailla 1409/2014] ja 11 §.*)

Kärsämäen kunta asettaa opiskeluhoollon ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskelijahuoltoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhoitoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi opiskeluterveydenhuoltoa sekä psykologi- ja/tai kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kuin käsiteltävä asia edellyttää.

Opiskeluhoollon ohjausryhmä vastaa koulutuksenjärjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Kärsämäen kunnassa ohjausryhmä on esi- ja perusopetuksen ja lukion yhteinen. Ryhmän kutsuu koolle peruskoulun rehtori. Lukion opetushenkilöstöstä siihen kuuluvat opinto-ohjaaja ja yksi ryhmänohjaajana toimivista opettajista. Ryhmä kokoontuu kaksi kertaa lukuvuodessa.

Lukion opiskeluhoitoryhmä vastaa lukion opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sitä johtaa ja sen kutsuu koolle lukion opinto-ohjaaja. Ryhmään kuuluvat rehtorin tai vararehtorin ja opinto-ohjaajan lisäksi terveydenhoitaja, kuraattori, ryhmänohjaajat, opiskelijakunnan ohjaaja ja opiskelijakunnan edustaja. Ryhmään pyydetään myös huoltajien edustaja. Opiskeluhoitoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita, esim. erityisopettajaa ja opiskeluhoollon psykologia. Ryhmän keskeinen tehtävä on lukioyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen ja kehittäminen. Ryhmä kokoontuu 5--6 kertaa lukuvuodessa, tarvittaessa useammin.

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

1.2. Opiskeluhuollon kokonaistarve

Kärsämäen lukion opiskeluhooltohenkilöstö on yhteinen peruskoulun kanssa. Lukion opiskelijamäärä on vaihdellut 60 molemmin puolin ja on lukuvuoden 2021-22 alussa kasvussa. Peruskoulun oppilasmäärä lukuvuonna 2020-21 on 340, kun mukaan luetaan myös esikoululaiset. Ennusteen mukaan alakoululaisten määrä vähenee ja yläkoululaisten määrä jonkin verran lisääntyy lähivuosina, mutta yläkoululaistenkin ja sen mukana lukioon tulijoiden määrä alkaa 2020-luvun loppupuolella pienentyä.

Syksyllä 2021 lukioon 9. luokalta otettavat opiskelijat tulevat oppivelvollisuuden piiriin ja oppivelvollisten osuus lukiolaisista lisääntyy ikäluokka kerrallaan. Kärsämäen lukio on kunnan ainoa 2. asteen oppilaitos, ja lukioon hakeutuu sen vuoksi tavallista enemmän tuen tarpeessa olevia opiskelijoita. Jo ennen oppivelvollisuusudistusta jopa yhdellä neljäsosalla lukioryhmän opiskelijoista on voinut olla oppimisvaikeuksia tai muita opiskelukykyä heikentäviä ongelmia. Lukion vaatimustaso ei ole kuitenkaan alentunut, vaan päinvastoin monilta osin noussut.

Opiskeluhuollon, erityisopetuksen ja opinto-ohjauksen tarve sekä yhteistyövaatimukset esim. opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman ja mahdollisen hyvinvointi- ja terveystuennitelman laatimisessa ovat kasvamassa. Henkilökohtaisen ohjauksen tarve on monien viime vuosien uudistusten seurauksena jo selvästi kasvanut ja on opetussuunnitelmauudistuksen myötä edelleen kasvussa. Lukion 1. vuoden opiskelijoiden terveystarkastusta on laajennettu. Nämä muutokset lisäävät opiskeluhoollon tarvetta.

1.3 Opiskeluterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuollosta on säädetty terveydenhuoltolaissa (1326/2010) ja sitä ohjaa valtioneuvoston asetus(338/2011).

Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät

- opiskelijoiden terveyden ja opiskelukyvyn edistäminen
- opiskelu ympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin turvaaminen ja parantaminen sekä seuranta kolmen vuoden välein
- perusterveydenhuollon terveyden- ja sairaanhoitopalvelut, joihin sisältyvät mielenterveyshäiriöiden ja päihdeongelmien varhainen toteaminen, hoito ja jatkohoitoon ohjaus sekä seksuaaliterveyttä edistävät palvelut ja suun terveydenhuollon palvelut
- opiskelijan erityisen tuen ja tutkimuksen tarpeen varhainen tunnistaminen ja tarvittaessa tutkimuksiin ja hoitoon ohjaaminen sekä psykoterapiaan ohjaamisen edellyttämä hoito ja lausunto

(Sosiaali- ja terveysministeriö, <https://stm.fi/opiskeluterveydenhuolto> ja Terveystuennelolaki)

Opiskeluterveydenhuollon keskeiset tavoitteet, tehtävät ja sisältö on kirjattu vuonna 2021 julkaistuun opiskeluterveydenhuollon oppaaseen (STM:n julkaisu 2021:14). Terveystuennel ja hyvinvoinnin laitos on puolestaan julkaissut oppaan mielenterveys- ja päihdetyön menetelmistä: Mielenterveys- ja päihdetyön menetelmät opiskeluterveydenhuollossa: Opas arviointiin, hoitoon ja käytäntöihin (THL 20/2016)

Opiskeluterveydenhuoltopalveluihin ovat oikeutettuja lukion opiskelijat kotipaikasta riippumatta. Palvelut eivät kuitenkaan kuulu aikuisten lukiokoulutuksessa opiskeleville, sillä opiskelu ei ole opintotukeen oikeuttavaa. Opiskeluterveydenhoitoa toteuttavat käytännössä terveydenhoitaja, lääkäri, psykiatrinen sairaanhoitaja ja hammashoitolan henkilökunta. Tarvittaessa hankitaan muita palveluja. Opiskeluterveydenhuollon tavoitteiden toteuttamiseen ja palvelujen järjestämiseen tarvitaan monialaista yhteistyötä. Lukion opetus- ja opiskeluhooltohenkilöstö, opiskelijakunta, alaikäisen opiskelijan huoltajat sekä muu terveydenhuolto ovat keskeisiä yhteistyökumppaneita.

Terveydenhoitajan vastaanottotila on Frosteruksen koulun ja Kärsämäen lukion yhteisessä koulurakennuksessa. Vastaanotolle pääsee ilman ajanvarausta lukion opinto-oppaassa ilmoitettuna aikana ja muulloin sopimuksen mukaan.

Maksuttomat terveystarkastukset:

- 1. vuoden aikana terveydenhoitajan tarkastus ja ensimmäisenä tai toisena vuonna lääkärintarkastus (terveydenhoitaja kutsuu)
- muita tarkastuksia yksilöllisen tarpeen mukaan, kun opiskelija hakeutuu terveydenhoitajan vastaanotolle
- suun terveyden tarkastus vähintään kerran opiskeluaikana

Opiskelija varaa itse suun terveyden tarkastusajan koti- tai opiskelukuntansa hammashoitolasta. Varsinainen hoito tehdään kotikunnassa.

Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät palvelut näkyvät laajemmin taulukossa 1.

Taulukko 1. Opiskeluterveydenhuollon sisällön toimintamuodot ja palvelut. Kaikki toimintamuodot sisältävät myös mielenterveys- ja päihdetyön, seksuaaliterveyden edistämisen sekä suun terveydenhuollon.

Toimintamuodot	Keskeiset palvelut
Opiskeluympäristö- ja opiskeluyhteistyö	<ul style="list-style-type: none"> • Säännöllinen sidosryhmäyhteistyö erityisesti oppilaitosten ja opiskelijajärjestöjen kanssa (toisella asteella opiskeluhuolto) • Asiantuntijatoiminta • Terveyttä edistävä viestintä • Opiskeluympäristöjen tarkastukset 3 vuoden välein ja seuranta vuosittain
Terveydenhoitopalvelut Yksilöllinen terveyden ja hyvinvoinnin sekä opiskelukyyn seuraaminen ja edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Terveysohjaus yksilöllisesti ja ryhmissä* • Määräaikaiset terveystarkastukset <ul style="list-style-type: none"> - Terveydenhoitajien ja lääkärin tekemät tarkastukset - Suunterveyden tarkastus ja hoitosuunnitelman teko • Suunterveyden ennalta ehkäisevät toimenpiteet • Tartuntatautiin ehkäisy (terveystarkastukset, kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotukset) • Perhesuunnittelu • Tartuntatautilain ja muun lainsäädännön edellyttämät opiskeluun liittyvät tutkimukset, todistukset ja lausunnot • Matkailuneuvonta ml. opiskelijavaihto. Matkailijan rokotteet opiskelija hankkii itse, mutta ne voidaan antaa opiskeluterveydenhuollossa. • Psykologiset perustutkimukset, toisella asteella työnjaosta hyvä sopia opiskeluhuollon ja opiskeluterveydenhuollon psykologien kesken.
Sairaanhoitopalvelut Perusterveydenhuollon sairaanhoidon ja suunterveyden palvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Hoidontarpeen arviointi • Kiireetön hoito ml. 1-7 päivän sisällä annettavaksi määritelty hoito • Hoito, joka edellyttää erikoislääkärin tai erikoishammaslääkärin osaamista, mutta potilas ei hoidon porrastuksen mukaan kuulu erikoissairaanhoidon • Sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon liittyvät perusterveydenhuollon laboratorio- ja kuvantamispalvelut • Fysioterapia • Ravitsemusterapia • Opiskelualaan liittyvä puheterapia (puhetyöhön valmistuvien äänihäiriöiden alkuselivitykset)

Taulukon lähde: Opiskeluterveydenhuollon opas 2020. STM:n julkaisu 2020:14. Samat palvelut on ilmoitettu myös vuoden 2021 julkaisussa.

Opiskeluterveydenhuollon palveluista ilmoitetaan Pedanetissä Kärsämäen lukion Opiskeluhuolto-sivulla, jonne pääsee kätevimmin Lukion opiskeluhuolto -linkistä Wilman (lukion hallinto-ohjelman nettiliittymän) etusivulta. Palveluista ilmoitetaan myös lukion opinto-oppaassa.

Erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle laaditaan tuen toteuttamiseksi hyvinvointi- ja terveyssuunnitelma, joka kirjataan potilaskertomukseen ja annetaan opiskelijalle. Suunnitelmassa nimetään vastuuhenkilöt ja nimetään vastuutyöntekijä. Vastuutyöntekijänä toimii yleensä terveydenhoitaja.

1.4 Kuraattoripalvelu

Kärsämäen perusopetuksen kouluissa ja lukiossa työskentelee yhteinen, kokopäiväinen koulukuraattori, johon opiskelija tai hänen huoltajansa voi ottaa suoraan yhteyttä. Myös ryhmänohjaaja, aineenopettaja, opinto-ohjaaja, koulupsykologi tai terveydenhoitaja voi yhdessä opiskelijan kanssa ottaa yhteyttä kuraattoriin palvelun tarpeen ilmetessä. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä opiskelijan kanssa yhdessä, opiskelijalle annetaan tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä. Opiskelijahuoltolain mukaan kuraattori järjestää keskustelun opiskelijan kanssa viimeistään 7. oppilaitoksen työpäivänä.

Kuraattorin tehtävä on edistää opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä perheiden ja muiden opiskelijan läheisten kanssa sekä tukea opiskelijan oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Kuraattori osallistuu sekä yhteisölliseen että yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon. Jokaisella Kärsämäen lukion opiskelijalla on oikeus kuraattoripalveluihin. Palvelu on opiskelijalle maksutonta.

Opiskelijan kannattaa kääntyä ja häntä ohjataan kääntymään kuraattorin puoleen, jos

- koulunkäynti tökkii tavalla tai toisella
- kouluun on vaikea lähteä, opiskelumotivaatio on heikko ja poissaoloja alkaa tulla
- on vaikea keskittyä mihinkään
- mielen päällä on kavereihin, kotiin tai vapaa-aikaan liittyviä huolia
- tulevaisuus ja tärkeät päätökset askarruttavat
- on selittämätön paha olo, jota ei oikein itsekään ymmärrä
- haluaa jutella mistä tahansa mieltä painavasta asiasta, isosta tai pienestä
- ei oikein tiedä, kenen muun aikuisen puoleen voisi kääntyä

Kuraattorin ja opiskelijan väliset keskustelut ovat luottamuksellisia. Tarvittaessa opiskelijan kanssa sovitaan yhdessä, miten edetään tai kehen otetaan yhteyttä. Kuraattoripalvelusta ilmoitetaan vastaanottotilan yhteydessä ja Pedanetissä Kärsämäen lukion Opiskeluhuolto-sivulla, jonne on linkki lukion Wilman etusivulta. Palvelusta kerrotaan myös lukion opinto-oppaassa.

1.5 Psykologipalvelu

Opiskeluhuollon psykologi neuvoo ja ohjaa oppimiseen, kehitykseen ja kasvatukseen liittyvissä asioissa. Huoltajan suostumuksella psykologi voi tutkia opiskelijan tiedollisia ja taidollisia valmiuksia, tuki- tai erityisopetuksen tarpeen arvioimiseksi. Psykologin puoleen voi kääntyä tuen saamiseksi myös tunne-elämän ja mielenterveyden kysymyksissä.

Psykologin ja opiskelijan väliset keskustelut ovat luottamuksellisia. Psykologipalvelusta ilmoitetaan lukion opinto-oppaassa ja Kärsämäen lukion Pedanet-sivuston Opiskeluhuolto-sivulla, jonne on linkki lukion Wilman etusivulta.

Yhteyden ottajana voi olla opiskelija tai huoltaja, myös ryhmänohjaaja, aineen- tai erityisopettaja, opinto-ohjaaja, kuraattori tai terveydenhoitaja voi yhdessä opiskelijan kanssa ottaa yhteyttä psykologiin palvelun tarpeen ilmetessä.

Psykologipalvelu järjestetään yhteisesti Kärsämäen peruskoulujen kanssa. Psykologin vastaanotto on koululla vähintään kaksi kertaa kuukaudessa.

2. Yhteisöllinen opiskeluhoolto

2.1 Yhteisöllisen opiskeluhoollon kohteet ja tavoitteet

Opiskeluhooltoja toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhooltoja. Opiskeluhoolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 ja 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhooltoon osallistuu koko lukion henkilöstö ja sen kohteena voi olla opiskelijakunta, lukioikäluokka, muu ryhmä tai koko yhteisö. Opiskeluhoollolla pyritään lisäksi vahvistamaan kodin ja koulun yhteistyötä sekä yhteistoimintaa koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelusta, koordinoinnista ja toteuttamisesta vastaavat lukion opiskeluhooltoryhmä ja osana lukion toimintakulttuuria kaikki lukion toimijat.

2.2 Yhteisöllisyyden edistäminen lukioyhteisössä

Yhteisöllisyyttä tuetaan osallisuutta, myönteistä vuorovaikutusta ja hyvää tunneilmastoa tukevilla keinoilla, joilla pyritään sosiaalisten taitojen oppimiseen sekä vertaistoimintaan, esim.

- jakson viimeisen iltapäivän käyttäminen yhteisölliseen tai vertaistoimintaan
- yhteisöllisyyttä tukevat perinteet ja tapahtumat (mm. opiskelijoiden järjestämät potkiaiset, penkkarit ja vanhojen päivä, lukion teemapäivät)
- lukion tilojen vapaa käyttö koulupäivän ulkopuolella
- ryhmien omat kotiluokat
- ryhmänohjausta tukevat keinot
- opiskelijakunnan toimintaa tukevat keinot
- kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ehkäisevät keinot
- [Opintokamu](#)-ohjelman tarjoamat keinot
- tehokas viestintä
- mielipiteen ilmaisemiseen kannustaminen
- opiskelijoiden kuuleminen heihin vaikuttavia päätöksiä tehtäessä
- opettajien ja opiskeluhooltohenkilöstön helppo saavutettavuus

2.3 Opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40 §). Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa.

Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa lukion toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa lukion toiminnassa.

Opiskeluyhteisön ja opiskeluympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta keskeistä on

- terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden säännöllinen seuranta
 - opiskelijoiden terveystarkastukset
 - henkilökunnan työhyvinvoinnin seuranta
 - palo- ja työsuojelutarkastukset
 - ympäristön terveellisyyden ja hyvinvoinnin tarkastukset
 - valtakunnalliset kyselyt: kouluterveyskysely ja OPH/THL-kysely (TEA-viisari)
 - lukio- ja ryhmäkohtaiset kyselyt, esim. kiusaamiskysely ja Opintokamukysely
- seurantatulosten tarkastelu ja havaittuihin ongelmiin puuttuminen
 - kuntatasolla
 - lukion opiskeluhooltoryhmässä
 - opettajainkokouksissa
 - ryhmänohjauksessa
- terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvien suunnitelmien päivittäminen ja niistä tiedottaminen, esim.
 - lukion opiskeluhooltosuunnitelma
 - suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
 - pelastussuunnitelma
 - kriisisuunnitelma
- opiskeluhoollon resurssien riittävyys
- erityisopetuksen ja muiden tukitoimien riittävyys

2.4 Opiskelijoiden osallisuuden vahvistaminen

Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämässä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Opiskelijan on käytäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä (lukiolaki 714/2018 30 § 2 mom, muutettu lailla 165/2022).

Kaikki opiskelijat kuuluvat opiskelijakuntaan, jolle valitaan lukuvuosittain hallitus ja jonka toimintaa ohjaa yksi lukion opettajista. Ennen opiskelijoiden asemaan vaikuttavien päätösten tekemistä opiskelijakuntaa kuullaan. Opiskelijoita ja lukiota koskevista muutoksista tiedotetaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun päätöksiä on tehty ja tietoa on saatavissa.

Opiskelijakunnan hallitus valitsee keskuudestaan jäsenen lukion opiskeluhooltoryhmään ja kokoaa halutessaan kyselyillä tietoa opiskeluhoollon suunnittelua ja kehittämistä varten. Opiskelijat voivat tehdä aloitteita tai kysymyksiä ja kertoa mielipiteensä lukion toiminnasta joko suoraan rehtorille ja opettajille tai jättämällä niitä kirjallisena lukion aulan postilaatikkoon. Opiskelijakunnan hallitus myös suunnittelee yhteisöllisyyttä edistävää ohjelmaa.

Opiskelijoiden kuuleminen opintojaksojen käytännön toteutuksesta ja arvioinnista päätettäessä edistää hyvinvointia ja jaksamista.

2.5 Huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistaminen

Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Lukion opiskeluhoitoryhmään pyydetään huoltajien edustaja yhdeksi ryhmän jäseneksi.

Lukion rehtori tai vararehtori ja opinto-ohjaaja osallistuvat peruskoulun 9. luokan opiskelijoiden huoltajille tarjottuihin jatkokoulutustilaisuuksiin, missä huoltajilla on mahdollisuus keskustella lukio-opinnoista heidän kanssaan. Huoltajien ajatuksia esim. lukion tavoitteista on mahdollista kartoittaa näissä tilaisuuksissa tehtävillä kyselyillä ja tehdä samalla lukion tavoitteita tunnetuksi.

Lukio-opintojen aikana opiskelijan huoltajien ja lukion henkilökunnan yhteydenpito hoidetaan valtaosin Wilman tai sitä vastaavan lukion hallinto-ohjelman käyttöliittymän välityksellä. Lukion ja opettajien ajantasaiset yhteystiedot annetaan lukion opinto-oppaassa, jonka sähköiseen Pedanet-versioon on linkki Wilmassa. Ryhmäohjaajat vastaavat ensisijaisesti yhteydenpidosta huoltajiin.

Wilma on pikaviesti-, kysely- ja tiedotetoimintojensa ansiosta monipuolinen viestintäkanava. Ajankohtaisista asioista tiedotetaan ja keskustellaan kodin ja lukion välillä myös lukuvuosittaisissa lukion vanhempainilloissa, joihin sisältyy sekä kaikille osallistujille yhteinen osuus että ryhmäkohtainen osuus.

Opiskelijan henkilökohtainen opintosuunnitelma julkaistaan Wilmassa (tai sitä vastaavassa hallinto-ohjelman käyttöliittymässä) ja sitä päivitetään lukio-opintojen kuluessa. Opiskelijan suoritukset, poissaolot ja opintojaksojen tai kurssien arvosanat ovat nähtävissä Wilman kautta. Opintosuunnitelmaan liitetään opiskelijan niin halutessa myös tiedot mahdollisesta oppimisen tuesta. Wilman Kokeet-välilehdellä julkaistaan osasuoritusten arviointeja opintojakson kuluessa. Tietoa opiskelijan edistymisestä annetaan myös jokaisen periodin jälkeen annettavassa todistuksessa. Opiskelijalle annetuista rangaistuksista annetaan tieto opiskelijan huoltajalle.

Ellei opiskelija painavasta syystä kiellä, huoltaja on mukana, jos opiskelijan asiaa käsitellään monialaisessa yksilökohtaisessa opiskeluhoitoryhmässä, tai kun opiskelijaterveydenhuollossa laaditaan erityistarpeiselle opiskelijalle hyvinvointi- ja terveysuunnitelma.

2.6 Lukion opiskeluhoitoryhmän toimintatavat ja käytänteet

Opiskeluhoitoryhmä kokoaa tietoa opiskeluhuollon suunnittelua ja kehittämistä varten ainakin seuraavista tietolähteistä:

- Kouluterveyskysely (parittomina vuosina)
- Ympäristön terveellisyden ja hyvinvoinnin tarkastukset (THL, joka 3. vuosi),
 - [tarkastukseen liittyvät lomakkeet](#)
- OPH -THL-kyselyt (joka toinen vuosi)
- lukion TE 3s Terveys ja tutkimus -kursilla tehtävät tutkimukset
- lukion tai sen opiskelijakunnan järjestämät kyselyt, esim. Opintokamu-kysely, kiusaamiseen ja häirintään liittyvä kysely

Tavoitteita asetetaan lukuvuosittain ja toimenpiteistä sovittaessa nimetään kullekin asialle vastuuhenkilö. Lähimpinä yhteistyötahoina ja käytännön toteuttajina opiskeluhoitoryhmän lisäksi ovat opettajakunta, opiskelijakunta ja opiskeluhoitohenkilöstö. Toimenpiteiden toteutumista ja tavoitteiden täyttymistä seurataan opiskeluhoitoryhmän ja opettajien kokouksissa.

Lukion opiskeluhoitoryhmän toiminnasta ja toimenpiteiden vaikuttavuudesta raportoidaan Kärämäen kunnan opiskeluhuollon ohjausryhmälle. Opiskeluhoitoryhmän kokousmuistiot ja pöytäkirjat ovat nähtävillä opettajainhuoneen työtilan kaapissa ja lukion aulan säilytyslokerossa omissa kansioissaan. Opiskeluyhteisölle ja huoltajille tiedottamista hoidetaan myös yhteisissä kokoontumisissa ja Wilman kautta.

2.7 Opiskeluhuollon kokonaisuudesta tiedottaminen

Opiskeluhuollon kokonaisuudesta tiedotetaan suullisen tiedottamisen lisäksi Kärsämäen lukion Pedanet-sivuston Opiskeluhuolto-sivulla, jonne on linkki lukion Wilman (tai sitä vastaavan hallinto-ohjelman käyttöliittymän) etusivulla.

2.8 Yhteistyö koulun ulkopuolisten nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa

2.8.1 Yhteistyö Etsivän nuorisotyön kanssa

Etsivä nuorisotyö on lakisääteinen palvelu, jonka Kärsämäen kunta ostaa Jokilaaksojen Nuorten Tuki ry:ltä. Myös muilla lukion opiskelijoiden kotikunnilla on vastaava palvelu. Jos opiskelija, joka ei ole oppivelvollinen, keskeyttää lukion tai ei ota myönnettyä lukio-opiskelupaikkaa vastaan, lukion opinto-ohjaaja antaa etsivälle nuorisotyöntekijälle opiskelijan yhteystiedon oltuaan ensin yhteydessä opiskelijaan ja hänen huoltajaansa. Etsivä nuorisotyöntekijä tarjoaa sitten apuaan suoraan kyseiselle nuorelle. Tuen vastaanottaminen on vapaaehtoista.

Etsivän nuorisotyön asiakkaina ovat pääasiassa alle 29-vuotiaat nuoret, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai tarvitsevat tukea tavoittaakseen julkisen sektorin palvelut tai pysyäkseen tai kiinnittyäkseen tarjolla olevaan palveluun tai jotka ovat vaarassa syrjäytyä. Etsivän nuorisotyön työnkuva ja käytettävät menetelmät muotoutuvat asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Etsivä nuorisotyö toimii matalalla kynnyksellä tapaamalla nuorta ja kannustamalla aktiivisuuteen esim. auttamalla virastokäynneillä, ohjaamalla tarvittaviin palveluihin niin etuuskien, asioiden hoidon kuin koulutuksenkin saralla. Etsivä nuorisotyö on läsnä myös internetissä ja Facebookissa; näin yhteistyön aloittamisen kynnys pyritään tekemään mahdollisimman helpoksi. Lukio päivittää etsivän nuorisotyön yhteystiedot Pedanetin Opiskeluhuolto-sivulle, jonne on linkki Wilmasta (tai sitä vastaavasta lukion yhteydenpitokanavasta).

2.8.2 Yhteistyö kunnan nuoriso- ja liikuntatoimen kanssa

Kärsämäen kunnan nuoriso- ja liikuntatoimi järjestää kouluille vierailuja, esim. huumebussi tai "Suomimies"-kuntobussi. Nuorisotoimi osallistuu myös useiden tahojen yhteistyönä järjestämiin tapahtumiin mahdollisuuksien mukaan. Toiminnasta ilmoitetaan kuntatiedotteessa, lukion ilmoitustaululla ja myös oppitunneilla, jos on kyse koulupäivän aikaisesta toiminnasta.

Lukiolaisia toimii Kärsämäen kunnan nuorisovaltuustossa. Nuorisovaltuusto on mm. järjestänyt retkiä, joista on ilmoitettu lukion ilmoitustaululla, ja hankkinut liikuntavälineitä nuorten käyttöön.

2.8.3 Yhteistyö sosiaalitoimen, lastensuojelun ja poliisin kanssa

Lukion opiskeluhoitoryhmän ne jäsenet, jotka ovat mukana kuntakohtaisessa opiskeluhoollon ohjausryhmässä, välittävät lastensuojelun asiantuntemuksen lukion opiskeluhoitoryhmän käyttöön. Kuraattori on myös tarvittaessa yhteyshenkilönä lastensuojelun ja opiskeluhoitoryhmän välillä.

Koulupoliisi vierailee lukion lakitiedon kurssilla ja hänen vierailunsa yhteyteen voidaan järjestää koko lukiota koskeva tilaisuus. Koulupoliisin vierailuun liittyviä aiheita voivat olla esim. liikenne, päihteet, kiusaaminen ja seksuaalinen häirintä.

2.9 Terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö

Terveystiedon opetuksen ja terveysneuvonnan yhteistyön muotoja ovat esim. neuvolavierailut ja erilaisten teemapäivien toteuttaminen, mm. hammashygienian ja terveellisen ravinnon teemat. Terveysneuvonta-aineistoa käytetään oppimateriaalina terveystiedon opetuksessa.

2.10 Opiskeluun osallistumisen seuranta ja poissaolojen selvittäminen

Lukiolain 25. § mukaan opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta. Mikäli opiskelija opiskelee päivälukion lähiopetuksessa, hän ei voi olla poissa oppitunneilta ja lukion yhteisistä tilaisuuksista ilman hyväksyttävää syytä tai lupaa. Runsaat poissaolot haittaavat opiskelua ja sen ohjausta. Ne hidastavat kurssisuorituksia ja saattavat johtaa opiskelijan syrjäytymiseen lukioryhmästä ja lukioyhteisöstä.

Opettajat merkitsevät poissaolot Wilmaan kurssikohtaisesti punaisella värillä. Kurssin maksimipoissaolomäärä on 8 tuntia. Mikäli poissaoloja kurssilla tulee 9 tuntia tai enemmän, katsotaan kurssi lopetetuksi (arviointimerkintä L).

Tunnilta myöhästymisistä kertyy myös poissaoloja siten, että joka kolmas myöhästymisen lasketaan poissaoloksi. Myöhästymiseksi lasketaan tunnille saapuminen siinä vaiheessa, kun opetus on jo alkanut.

Poissaololupia ei yleensä tarvitse erikseen pyytää (*poikkeuksena esim. opintoretket ja muut lukion yhteiset tilaisuudet, kokeen valmistelutunnit ja kurssiin pakollisiksi suorituksiksi ilmoitetut kurssikokeet*), eikä niitä merkitä Wilmaan eri väreillä. Myöskään sairauspoissaoloista ei tarvitse tuoda erillistä todistusta, vaan ne merkitään poissaoloiksi kuten kaikki muutkin. Tästä poikkeuksen tekevät kouluterveyteen ja opiskeluhooltoon liittyvät käynnit, joista on tuotu jälkepäin todistus. Näitä poissaoloja ei merkitä Wilmaan eikä lueta kurssikohtaisiin poissaoloihin, mutta opettaja voi merkitä ne paperisiin kurssipäiväkirjoihin.

Mikäli kurssipoissaoloja tiedetään kertyvän liikaa, voidaan harkita kurssin itsenäistä suorittamista joko kokonaan tai osittain. Tästä neuvotellaan aina opettajan kanssa, mutta opettajalla ei ole velvollisuutta tällaista järjestää.

Ryhmänohjaajat ja omien kurssiensa osalta aineenopettajat seuraavat poissaolojen kertymistä. Tarvittaessa ryhdytään luvussa 3.2 Opiskeluhoolto poissaolojen kertymistilanteessa mainittuihin toimenpiteisiin.

Poissaoloselvityksiin ja -lupiin liittyvät velvollisuudet, poissaoloihin liittyvät opiskeluhoollon toimenpiteet sekä poissaolojen vaikutus kurssin arviointiin ilmoitetaan Kärämäen lukion Pedanet-sivustolla ([Poissaoloasiat](#)-alasivu). Poissaoloasioihin on lisäksi linkki lukion Wilmassa.

2.11 Toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä

Opiskelijan tuen tarpeita ja mahdollisia oppimisvaikeuksia pyritään tunnistamaan eri tavoin yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa sekä opiskelijan ja hänen huoltajiensa luvalla perusopetuksen tai muiden aikaisempien koulutuksen järjestäjien kanssa.

Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan mahdollisuus ilmoittaa jo opiskelupaikan vastaanottamisen yhteydessä tuen tarpeista. Terveystietojen ja kuraattori tapaavat uudet opiskelijat lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Lukion oppimäärä ja opintojen rakenne mahdollistavat opintojen yksilöllisen suunnittelun. Jokaisella opiskelijalla on henkilökohtainen opinto-ohjelma, jossa näkyvät opintojen painotukset ja opintojaksovalinnat. Tukea tarvitsevan opiskelijan opiskelu voidaan myös järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja -asetuksessa sekä opetussuunnitelman perusteissa määrätään. Nämä poikkeusjärjestelyt määritellään opiskelijan henkilökohtaisessa opinto-ohjelmassa.

Lukio-opintojen yksilöllinen suunnittelu ja henkilökohtaisen opintosuunnitelman laadinta aloitetaan jo 9. luokan keväällä lukioon hakeneiden ryhmänohjauksessa ja tarvittaessa henkilökohtaisessa ohjauksessa. Muihin ikäluokkiin kuuluvien ohjaus hoidetaan henkilökohtaisena ohjauksena.

Kärsämäen lukio toimii vuonna 2004 valmistuneessa rakennuksessa, joka on yhteinen perusopetusta antavan Frosteruksen koulun kanssa. Liikuntaesteiset henkilöt on otettu huomioon rakentamisessa. Rakennus on helposti saavutettava sekä koulukyydillä että yksityisillä kulkuneuvoilla.

Vammaisen opiskelijan tarvitsema ja saama tuki määritellään hänen henkilökohtaisessa opintosuunnitelmassaan. Määrittelyssä käytetään tarvittaessa asiantuntija-apua. Kuulo- ja näkövammaisten opiskelijoiden esteettömyys varmistetaan kiinnittämällä huomiota valaistukseen, kaiuttomuuteen ja kalustukseen. Tarvittaessa tehdään parannuksia opiskelupisteen ergonomiaan.

2.12 Tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Tapaturmia pyritään ehkäisemään huolehtimalla fyysisesti turvallisesta oppimisympäristöstä sekä kertaamalla turvallisuuteen liittyviä tekijöitä. Mikäli tapaturma sattuu, **ensiapu** aloitetaan heti tapahtumapaikalla ja tavallisesti ilman ensiapuvälineitä. Auttamisen ketjussa jokainen auttaja on yhtä tärkeä ja kaikki apu on arvokasta. Ensimmäinen paikalle saapunut tekee tilanearvion tapahtuneesta. Kun auttajia on useita, kokoinein johtaa toimintaa. Johtovastuun ottaneen henkilön pitää nopeasti muodostaa yleiskuva tilanteesta, sen vakavuudesta sekä selvittää lisäävun ja ensiavun tarve. On tärkeää huolehtia omasta, autettavien ja muiden paikallaolijoiden turvallisuudesta.

Pienemmissä tapaturmissa potilas toimitetaan heti koulun terveydenhoitajan vastaanotolle tai tarvittaessa terveyskeskukseen. Mikäli potilas tarvitsee kuljetusta terveyskeskukseen, tilataan ambulanssi tai taksi, riippuen loukkaantuneen tilasta. Terveyskeskukseen ilmoitetaan aina etukäteen saapuvasta potilaasta ja tarvittaessa mukaan lähtee huoltaja tai muu tukihenkilö.

Ammattiapua odottaessa ensiavun antajan on pyrittävä olemaan selvillä autettavan tilasta ja hänessä mahdollisesti tapahtuvista muutoksista sekä varautumaan lisäävun antoon. Autettavan tilassa tapahtuvista muutoksista raportoidaan ammattiauttajille.

Asiasta tietävä täyttää tapaturmailmoituslomakkeen Wilmassa aina, kun opiskelijalle sattuu tapaturma koulussa, koulumatkalla, koulun tapahtumassa, kerhossa tai retkellä. Tapaturmista ilmoitetaan myös koulutoimiston toimistosihteerille.

Henkilökunnan tapaturmasta ilmoitetaan esimiehelle sähköpostilla. Lukiolaisilla ja opettajilla on tapaturmavakuutus.

Väkivalta-, uhka- ja läheltä piti -tilanteita varten on Wilman Projektit-välilehdellä työsuojeluun liittyvä Läheltä piti -lomake.

2.13 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Päihde- ja tupakkavalistusta annetaan biologian, yhteiskuntaopin, liikunnan ja terveystiedon tunneilla sekä toisinaan myös lukion tai lukion ja peruskoulun yhteisissä tilaisuuksissa. Vastuukysymyksiä tarkastellaan etiikan yhteydessä filosofiassa. Koulutoimi tekee yhteistyötä tarvittavien tahojen kanssa. Tällaisia ovat mm. huoltajat, kouluterveydenhoitaja, terveyskeskus, poliisi, sosiaalitoimi ja eri järjestöt.

Tupakointi on tupakkalain mukaan kielletty perusopetusta, ammatillista koulutusta ja lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisätiloissa ja oppilajasuntoloissa sekä niiden käytössä olevilla ulkoalueilla. Jos opiskelija rikkoo tupakointikieltoa tai edistää alaikäisten tupakointia, asian havainnut opettaja tai muu koulun henkilökunnan jäsen muistuttaa säädöksistä ja keskustelee asiasta opiskelijan kanssa. Hän myös ilmoittaa asiasta huoltajalle ja ohjaa opiskelijan terveydenhoitajan vastaanotolle. Ensimmäisellä kerralla opiskelija tekee ryhmänohjaajalta saatavan tupakkatentin (liite 5) kotona ja palauttaa tentin terveydenhoitajalle huoltajan allekirjoituksella varustettuna. Jos tupakointi toistuu, toimitaan samoin kuin edellä ja otetaan lisäksi yhteys poliisiin; peruskoululla on ilmoituskaavake, jota voi soveltaa tällaisissa tapauksissa. Huoltajalle ilmoitetaan ja terveydenhoitajalle ohjataan myös siinä tapauksessa, että on kysymys muun tupakkatuotteen käytöstä tai käytön edistämisestä koulussa

Opiskelijan alkoholin tai muiden päihteiden käyttöä koskeva epäily:

- jos epäilet opiskelijan olevan päihteiden vaikutuksen alainen, poista hänet luokasta ja hälytä itsellesi apuvoimia
- ilmoita rehtorille
- toisen aikuisen tultua opiskelija viedään terveydenhoitajan huoneeseen, kansliaan tms.; asiasta keskustellaan, jos opiskelija siihen pystyy (mitä on nautittu, alaikäisen kyseessä ollen mistä saatu)
- verikokeisiin tai puhalluskokeeseen ei voida pakottaa, vaan niihin tarvitaan oma tai huoltajan suostumus
- huoltaja kutsutaan koululle hakemaan lapsensa pois. Päihtynyttä valvotaan huoltajan tulloon asti.
- jos huoltaja ei tule paikalle, yhteys otetaan sosiaalihuoltoon
- jos opiskelija on väkivaltainen tai muutoin ei hallittavissa, kutsutaan poliisi
- alle 18-vuotiaasta tehdään lastensuojeluilmoitus (ks. luku 3.11)
- huumeen ja alaikäisen kyseessä ollen myös alkoholin hallussapito on aina poliisiasia

Jos huoltaja epäilee opiskelijan käyttävän päihteitä ja ottaa yhteyttä kouluun:

- huoltajaa pyydetään varaamaan aika kouluterveydenhoitajan tai terveyskeskuksen vastaanotolle
- opiskelijan ja huoltajan kanssa yhdessä sovitaan koulun antamasta tuesta ja asian käsittelystä yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa.

2.14 Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä

2.14.1 Kiusaaminen, väkivalta ja häirintä nuorten elämässä ja koulumaailmassa

Kiusaaminen on tahallista ja toistuvaa suhteellisen puolustuskyvyttömään yksilöön tai ryhmään kohdistuvaa kielteistä käytöstä, joka aiheuttaa pahaa mieltä ja jonka kohde kokee häiritseväksi. Henkistä kiusaamista ovat esim. loukkaava puhe tai naureskelu, ilmeily, eleet tai teksti, uhkaaminen, nolaaminen, syrjiminen, kohteen tavaroiden piilottaminen tai turmeleminen, valheellisten juorujen levittäminen, häiritsevä kuvaaminen tai kuvien luvaton jakaminen verkossa. Fyysisen kiusaamisen kirjo ulottuu tönimisestä voimakkaaseen väkivaltaan. Koulukiusaamista pidetään ryhmädynaamisena ilmiönä, jossa yhteisön jäsenillä on erilaisia rooleja, kuten kiusattu, kiusaaja, yllyttäjät, hiljaiset hyväksyjät, passiiviset sivulliset ja auttajat. Osallisina voivat sekä nuoret että aikuiset. Kiusaamista esiintyy kaikilla kouluasteilla.

Väkivalta on tarkoituksellista itseen, toiseen henkilöön tai ryhmään kohdistettua fyysisen voiman tai vallan käyttöä tai sillä uhkailua. Sen seurauksena voi olla fyysinen tai psyykinen vamma. Uhkaavasti tai väkivaltaisesti käyttäytyvä henkilö voi tulla kouluun myös ulkopuolelta.

Seksuaalinen häirintä on seksuaalista tai seksuaalisesti sävyttynyttä käyttäytymistä ja huomiota, jota kohde ei hyväksy, vaan kokee sen vastenmielisenä. Se voi olla esimerkiksi seksuaalisesti sävyttynyttä koskettelua, vihjailevia eleitä, asentoja ja liikkeitä, häiritsevää katselua, seuraamista ja tirkistelyä, sanallisia huomautuksia, vihjailua, ehdotuksia tai uhkailua tai ei-toivottuja yhteydenottoja.

Vuoden 2013 kouluterveyskyselyssä 13 % Kärsämäen lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista ilmoitti kokeneensa fyysistä uhkaa vuoden aikana. Vastauksista ei kuitenkaan ilmene, missä uhkaa on koettu. Seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti oli kokenut vähän alle kuudesosa vastaajista. Kärsämäen lukiolaisten elinolot näissä asioissa olivat samanlaiset kuin yleisesti lukiolaisilla koko maassa. Vuoden 2017 kouluterveyskyselyssä näistä asioista ei kysytty.

THL:n lukuvuotta 2020–21 koskeneessa kyselyssä kartoitettiin mm. lukioissa esiintyneitä häirintä- ja ongelmatilanteita. Kärsämäen lukion vastauksien mukaan lukuvuonna ei esiintynyt ilkivaltaa, opiskelijan väkivaltaista käytöstä henkilökuntaa kohtaan, henkilöstön opiskelijaan kohdistamaa epäasiallista käytöstä, opiskelijoiden välistä fyysistä väkivaltaa eikä hyökkäävästi tai häiritsevästi käyttäytyvää ulkopuolista henkilöä. Nettikiusaamisesta tai opiskelijoiden välisestä seksuaalisesta häirinnästä ei ollut tietoa.

2.14.2 Kiusaamisen ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Toimintatavat

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemisessä noudatetaan Maailman terveysjärjestön WHO:n terveyden edistämisen toimintatapoja, jotka ovat

1. Terveysosaamisen kehittäminen
2. Terveyttä edistävä päätöksenteko
3. Terveyttä tukevien ympäristöjen rakentaminen
4. Terveystuon kehittämisen
5. Yhteisöllisyyden lisääminen

Kiusaamisen vastaisen toimintamallin laatimisessa on sovellettu Christina Salmivallin laatimaa artikkelia [Koulukiusaamisen vastaisen toimintamallin laatiminen](#). Apuna on käytetty myös lukion opiskelijakunnan keväällä 2016 tekemän kyselyn tuloksia.

Jos kyse on opiskelijan ja koulun henkilöstön jäsenen välisestä asiasta tai henkilöstön sisäisestä asiasta, asian hoitaminen on esimiehen vastuulla.

Kiusaamis- ja häirintätapauksista ilmoittaminen

Opettajan tai rehtorin tulee lukiolain mukaan ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Opiskelija ilmoittaa kiusaamis- ja häirintätapauksista ensisijaisesti ryhmänohjaajalle. Myös kenen tahansa opettajan tai kuraattorin tai terveydenhoitajan puoleen voi tarvittaessa kääntyä. Asiasta voi ilmoittaa kasvotusten tai kirjallisesti esimerkiksi sähköpostilla, Wilma-viestillä tai tekstiviestillä.

Keskustelu asianosaisten kanssa

Keskustelut käydään ensin erikseen kiusaamista tai häirintää kokeneen ja kiusaajan kanssa. Tapauksen mukaan voidaan vielä keskustella molempien osapuolien kanssa yhtä aikaa. Keskusteluissa on mukana ainakin ryhmänohjaaja ja mielellään toinen opettaja, kuraattori tai terveydenhoitaja. Keskustelut käydään

mahdollisimman pian asian tultua julki. Ryhmänohjaaja kirjaa keskustelussa käydyt asiat ja jatkotoimet kiusaamiskuulemista varten laadittuun lomakkeeseen, jota säilytetään lukion kassakaapissa. Keskusteluiden tarkoituksena on kartoittaa tilannetta eli selvittää, mitä on tapahtunut, milloin on tapahtunut ja miten kiusaaminen tai häirintä saadaan loppumaan. Ensimmäinen seurantakeskustelu pidetään noin viikon kuluttua erikseen kiusatun ja kiusaajan kanssa. Toinen seurantakeskustelu pidetään noin kuukauden kuluttua yhdessä kiusatun ja kiusaajan kanssa, ellei kiusattu sitä erikseen kiellä.

Jos kiusaaminen tai häirintä jatkuu tai alkaa uudelleen

Jos kiusaaminen tai häirintä jatkuu tai alkaa uudelleen, kiusaajat otetaan uudelleen puhutteluun ja alaikäisten vanhemmille ilmoitetaan asiasta kotiin. Asia viedään tarvittaessa eteenpäin asiantuntijaryhmään tai poliisille.

Asioiden käsittely yhteisö- ja ryhmätasolla

Ellei kiusaamisesta ja häirinnästä saada muun kyselyn kautta tietoa, tilanteen kartoittamiseksi järjestetään kiusaamisen ja häirinnän seurantakysely (liite 4), jonka tulokset kootaan lukion opiskeluhoitoryhmän pohdittaviksi. Opiskeluhoitoryhmä käsittelee kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään liittyviä asioita yleisellä tasolla ja puuttuu ongelmiin yhteisöllisen opiskeluhoillon keinoin.

Lukuvuoden alussa ryhmänohjaustunnilla esitellään tai kerrataan kiusaamisen ja häirinnän vastainen toimintamalli. Esittelyn aluksi määritellään, mitä kiusaaminen tai seksuaalinen häirintä on.

Yksilöllinen tuki

Uhria ja tekijää kuullaan tapauksia selvitetessä aina aluksi erikseen. Tarvittaessa opiskelija saa tukea koulun opiskeluhoitohenkilöstöltä (kuraattori, terveydenhoitaja, psykologi). Vaativimmissa tilanteissa voidaan koota yksilökohtainen asiantuntijaryhmä opiskelijan tueksi. Ryhmän jäsenet määräytyvät opiskelijan antaman kirjallisen luvan perusteella (liite 1)

2.14.3 Yhteistyö huoltajien ja tarvittavien viranomaisten kanssa

Ryhmänohjaaja ja kuraattori vastaavat yhteistyöstä huoltajien kanssa, mutta kenen tahansa opettajan tai rehtorin tulee lukiolain mukaan ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Yhteistyössä noudatetaan opiskeluhoitolaian velvoitteita. Jos asiaa käsitellään yksilökohtaisessa asiantuntijaryhmässä, huoltaja kutsutaan sen jäseneksi, ellei opiskelija sitä kiellä.

Alle 18-vuotias on lastensuojelulain mukaan lapsi ja lastensuojelun tarpeessa esimerkiksi silloin, jos häneen kohdistuu fyysistä tai psyykkistä pahoinpitelyä tai hänellä on itsetuhoisuutta. Ks. tarkemmat ohjeet lastensuojeluilmoituksesta opiskeluhoitosuunnitelman luvusta 3.11 Yhteistyö sosiaalitoimen kanssa.

Rikosasioissa (esim. ilkivalta, pahoinpitely, yksityisyyden ja kunnian loukkaaminen, viestintärauhan rikkominen tai seksuaalinen ahdistelu) käännytään tai neuvotaan asianomistajaa kääntymään poliisin puoleen.

2.14.4 Suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen

Vahvistettu suunnitelma julkaistaan sekä painettuna että sähköisenä Kärämäen lukion opiskeluhoitosuunnitelman osana. Sähköisenä se on nähtävillä Kärämäen lukion Pedanet-sivulla Opiskeluhoito.

Perehdyttäminen ja tiedottaminen hoidetaan seuraavasti:

- opettajat: opettajainkokouksissa kuullaan ja perehdytetään opettajakuntaa ja vahvistettu suunnitelma on nähtävillä opiskeluhoitosuunnitelmassa lukion Pedanet-sivulla sekä paperille tulostettuna opettajainhuoneessa
- opiskelijat: opiskelijakuntaa kuullaan ennen suunnitelman vahvistamista, vahvistettu suunnitelma on nähtävillä lukion Pedanet-sivulla opiskeluhoitosuunnitelman osana
- opiskelijaryhmät: suunnitelma esitellään tai kerrataan syyslukukauden alussa ryhmänohjaustunnilla
- henkilökunta ja huoltajat: Wilma-linkki Kärämäen lukion Pedanet-sivulle, josta opiskeluhoitosuunnitelma löytyy; vanhempainillat

2.14.5 Suunnitelman päivittäminen, toteutumisen seuranta ja arviointi

Suunnitelman toteutumisen seurannasta ja suunnitelman päivittämisestä vastaa lukion opiskeluhoitoryhmä.

Toimintamallin käytöstä pidetään kirjaa (Liite 3 Kiusaamiskuuleminen ja kiusaamiskäsittelyn seuranta -lomake) ja kartutetaan siten tietoa mallin käytöstä ja toimivuudesta. Opiskeluhoitoryhmä järjestää tarvittaessa kyselyn (Liite 4 Kiusaamisen ja häirinnän seurantakysely) ajantasaisen tiedon saamiseksi. Suunnitelma päivitetään opiskeluhoitosuunnitelman yhteydessä tarvittaessa ja sitä arvioidaan yhteistyössä opiskelijakunnan ja huoltajien kanssa.

2.15 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Toimintaohjeet kriisejä sekä uhka- ja vaaratilanteita varten sisältyvät **pelastussuunnitelmaan**. Lisäksi on olemassa Frosteruksen koulun ja Kärämäen lukion **kriisisuunnitelma**. Siinä on ohjeita mm. perheväkivaltatilanteisiin ja kuolemantapauksiin.

2.16 Muut turvallisuuteen liittyvät suunnitelmat ja määräykset

Koulutuksen järjestäjä laatii ja ohjeistaa **suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä** opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy **järjestyssäännöt** tai antaa muut oppilaitoksessa sovellettavat järjestysmääräykset, joilla edistetään sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä oppilaitosyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

3.1 Oppilas- ja opiskeluhoitolaisten määräämät velvoitteet

Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskeissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoito psykologin tai kuraattorin kanssa hänen omasta pyynnöstään. Keskusteluajan varaa joko opiskelija itse tai hän voi pyytää esimerkiksi ryhmänohjaajaa, erityisopettajaa, opinto-ohjaajaa tai terveydenhoitajaa järjestämään sen. Mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun järjestetään opiskelijalle myös opiskelijan huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeellista.

Opiskeluhoito psykologin tai kuraattorin arvion perusteella opiskelijalla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tarvittaessa opiskelija ohjataan saamaan muita opiskeluhoito palveluja sekä muuta erityisen tuen tarpeessa olevia nuoria tukevaa toimintaa.

Jos oppilaitoksen tai opiskeluhoito työntekijä arvioi, että opiskelijan opiskelu-, sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi tai poistamiseksi tarvitaan opiskeluhoito psykologi- tai kuraattoripalveluja, hän ottaa viipymättä yhteyttä psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa tai hänen suostumuksellaan ja antaa tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Hän antaa tiedon yhteydenotosta myös opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle, jollei opiskelija painavasta syystä tätä kiellä. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhteistuumin, opiskelijalle annetaan tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä.

Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoito palveluja.

Terveydenhoito-, kuraattori- ja psykologipalveluista kerrotaan tarkemmin luvussa 1.

3.2 Opiskeluhoito poissaolojen kertymistilanteessa

Opiskelija voi olla poissa kurssilta tai kahden opintopisteen opintojaksolta (joitakin läsnäoloa vaativia opintoja lukuun ottamatta) korkeintaan 8 tuntia. Jos tämä poissaoloraja ylittyy, kurssi katsotaan lopetetuksi (arviointimerkintä L).

Kun opiskelijalle on tullut poissaolojen takia vähintään yksi L-merkintä tai lukuvuoden kuluessa on kertynyt yli 50 poissaolotuntia, lukio ryhtyy toimiin asian selvittämiseksi. Ryhmänohjaaja keskustelee opiskelijan sekä huoltajan kanssa ja ottaa yhteyden kuraattoriin.

Ryhmänohjaaja tai kuraattori ohjaa opiskelijan tarvittaessa edelleen muihin opiskeluhoitopalveluihin. Opinto-ohjelmaan liittyvissä asioissa apua antaa opinto-ohjaaja. Vaativimmissa tilanteissa opiskelijan tueksi kootaan yksilökohtainen asiantuntijaryhmä.

Kurssi- tai opintojaksokohtaisesta tai lukuvuosikohtaisesta poissaolorajasta voidaan poiketa, jos poissaolorajasta poikkeaminen on määritelty opiskelijan henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa.

Jos opiskeluhoito palvelujen tarjoamisesta huolimatta poissaoloja kertyy yli 150 tuntia lukuvuodessa ja opiskelija on alle 18-vuotias, harkitaan yhteistyötä sosiaalitoimen kanssa (luku 3.12).

Opiskelijalla on oikeus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä enintään neljässä vuodessa, mutta koulutuksen järjestäjä voi myöntää opiskelijalle sairauden, vamman tai muun erityisen syyn vuoksi lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen. Opiskelija, joka ei ole suorittanut opintojaan säädettyssä ajassa tai hänelle myönnettyssä lisäajassa, samoin kuin opiskelija, jolle ei ole myönnetty lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen, menettää opiskeluoikeutensa. Opiskeluoikeutensa menettää myös sellainen opiskelija, joka pätevää syytä ilmoittamatta on poissa opetuksesta ja on ilmeistä, ettei hänen tarkoituksenaan ole jatkaa opintoja.

Oppivelvollisen katsotaan menettäneen opiskeluoikeutensa viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun hän on viimeisen kerran osallistunut opetukseen. Ennen oppivelvollisen eronneeksi katsomista koulutuksen järjestäjä ilmoittaa oppivelvolliselle sekä hänen huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalleen, että oppivelvollinen voidaan katsoa eronneeksi, mikäli hän ei osallistu opetukseen.

Oppivelvollinen voidaan katsoa eronneeksi oman ilmoituksen perusteella vain silloin, jos oppivelvollinen on aloittanut uudet oppivelvollisuuslain 4 §:ssä tarkoitetut opinnot. Opiskelijalla, jonka opiskeluoikeus lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai joka on ilmoittanut eroamisestaan, on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa.

Oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollinen suorittaa oppivelvollisuuden. Jos oppivelvollinen ei suorita opintojaan opiskelusuunnitelmansa mukaisesti tai on aikeissa keskeyttää opintonsa, koulutuksen järjestäjä selvittää yhdessä oppivelvollisen ja hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa kanssa mahdollisuudet suorittaa opintoja muussa oppimisympäristössä tai hakeutua muuhun koulutukseen. Tarvittaessa vaihtoehdot selvitetään yhteistyössä toisen koulutuksen järjestäjän kanssa.

Koulutuksen järjestäjä selvittää edellä mainituissa tilanteissa myös oppivelvollisen saamien koulutuksen järjestäjän tukitoimien riittävyyttä sekä tarvittaessa ohjaa oppivelvollisen hakeutumaan muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin.

3.3 Yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän toimintatavat ja käytännöt

Yksilökohtainen, monialainen asiantuntijaryhmä kootaan monialaisen tuen tarpeessa olevan opiskelijan auttamiseksi yhteistyössä opiskelijan kanssa suunnittelemaan yksilöllisen opiskeluhuollon toimia ja huolehtimaan niiden toteutumisesta. Ryhmän kokoaa asian vireillepanija. Asian käsittely ja asiantuntijaryhmän koostumus perustuvat opiskelijan yksilöityyn, kirjalliseen suostumukseen (liite 1). Ellei opiskelijalla ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, huoltaja tai muu opiskelijan laillinen edustaja voi antaa suostumuksen opiskelijan sijasta. Monialaisen asiantuntijaryhmän jäsenillä on oikeus pyytää neuvoa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Alaikäisellä ja vajaavaltaisella on painavasta syystä oikeus kieltää huoltajaa tai muuta laillista edustajaa osallistumasta itseään koskevan asian käsittelyyn ja saamasta häntä koskevia salassa pidettäviä opiskeluhuollon tietoja, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Arvion edun vastaisuudesta tekee opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö.

Monialaisessa asiantuntijaryhmässä kirjatut tiedot, jotka kuvaavat opiskeluhuollon tarvetta sekä suunniteltuja ja toteutettuja yksilöllisiä opiskeluhuollon toimia, kootaan opiskeluhuoltokertomukseen (ks. 3.6 Opiskeluhuoltokertomuksen laatiminen).

3.4 Yhteistyö opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa

Opinto-ohjaaja kutsuu jokaisen opiskelijan henkilökohtaiseen ohjaukseen vähintään lukuvuosittain. Henkilökohtaista ohjausta annetaan järjestelmällisesti myös ylioppilastutkinnon ja jatko-opintojen suunnittelussa. Jatko-opintojen suunnittelu painottuu toiseen ja erityisesti kolmanteen lukiovuoteen, mutta lukio-opintojen keskeyttämisriskin ja motivaatio-ongelmien vuoksi opiskelija voi tarvita jatko-opintoihin liittyvää ohjausta jo aikaisemmin. Tarvittaessa opiskelija ohjataan työ- ja elinkeinotoimiston uraohjauspalveluun.

Ohjausta antavat omalta osaltaan aineenopettajat ja rehtori. Heidän ohjausapunsa korostuu ylioppilastutkinnon suunnitteluvaiheessa. Opinto-ohjaaja toimii yhteistyössä koko opetushenkilöstön kanssa.

Kuraattori, terveydenhoitaja ja psykologi antavat tarvittaessa asiantuntija-apua, ja opinto-ohjaaja ohjaa opiskelijan heidän apunsa piiriin tilanteen niin vaatiessa. Vaativimmissa tilanteissa opiskelijan avuksi voidaan koota yksilökohtainen asiantuntijaryhmä.

3.5 Yhteistyö opinto-ohjelman ja henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisessa

Lukio-opintojen yksilöllinen suunnittelu ja henkilökohtaisen opintosuunnitelman laadinta aloitetaan jo 9. luokan keväällä lukioon hakeneiden ryhmänohjauksessa tai tarvittaessa henkilökohtaisessa ohjauksessa. Muihin ikäluokkiin kuuluvien ohjaus hoidetaan henkilökohtaisena ohjauksena.

Opiskelijan tuen tarpeita ja mahdollisia oppimisvaikeuksia pyritään tunnistamaan eri tavoin yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa sekä opiskelijan ja hänen huoltajiensa luvalla perusopetuksen tai muiden aikaisempien koulutuksen järjestäjien kanssa.

Lukion oppimäärä ja opintojen rakenne mahdollistavat opintojen yksilöllisen suunnittelun. Jokaisella opiskelijalla on henkilökohtainen opinto-ohjelma, jossa näkyvät opintojen painotukset ja opintojaksovalinnat. Tukea tarvitsevan opiskelijan opiskelu voidaan myös järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja -asetuksessa sekä opetussuunnitelman perusteissa määrätään.

Opiskelija laatii opintojen alussa opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella **henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää seuraavat kolme osaa:**

- **opiskelusuunnitelma**
- **ylioppilastutkintosuunnitelma**
- **jatko-opinto- ja urasuunnitelma**

Opintosuunnitelmaa päivitetään opintojen edetessä vähintään lukuvuosittain.

Opiskelusuunnitelmassa ilmoitetaan (kirjaaja tai tukihenkilö suluissa)

- opiskelijan aikaisempi koulutus ja hyväksi luettava osaaminen (*rehtori*)
- kielitaito ja kielenopiskeluvalmiudet (*jos äidinkieli on jokin muu kuin suomi; opinto-ohjaaja*)
- opintojaksovalinnat, lukio-opinnoissa eteneminen ja arvioitu opiskelu-aika [jos poikkeaa kolmen vuoden suunnitelmasta] (*opiskelija, rehtori, opinto-ohjaaja*)
- opintojen suorittamistavat [jos poiketaan normaalista suoritustavasta] (*opinto-ohjaaja, aineenopettaja*)
- opiskeluvalmiudet, mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt ja tuen tarve sekä tukitoimet, niiden toteutuminen ja tukitoimiin tehdyt muutokset (*opiskelijan pyynnöstä aineenopettajat, erityisopettaja, opinto-ohjaaja, tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat*)
 - tuen tarpeen arviointi
 - opettajat yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa; mukana (mahdollisesti ja opiskelijan suostumuksella) tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat
 - tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös
 - perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella siirrettävään, koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon
 - opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin
 - mahdollisten alkuseurontojen antamaan tietoon
 - tukitoimien suunnittelu:
 - opiskelijaa opettavat opettajat yhdessä opiskelijan kanssa, tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa

- tukitoimien toteuttaminen
 - opetushenkilöstön yhteistyönä
- tukitoimien toteutumisen ja vaikuttavuuden seuranta ja arviointi sekä sen perusteella tehdyt muutokset tukitoimiin
 - tukitoimia suunnitelleet ja toteuttaneet henkilöt
- korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot (*rehtori, opinto-ohjaaja*)
- työelämään tutustuminen (*opiskelija, opinto-ohjaaja*)

Ylioppilastutkintosuunnitelmassa ilmoitetaan suunnitelma vähintään viiden ylioppilastutkinnon kokeen jakautumisesta korkeintaan kolmelle peräkkäiselle tutkintokerralle. Suunnitelmaa laadittaessa kiinnitetään huomiota siihen, että se sisältää vähintään yhden laajan oppimäärän kokeen (ns. pitkän kielen tai pitkän matematiikan). Opiskelijan on lisäksi suunniteltava opintonsa niin, että hän on kokeeseen osallistumiseen mennessä suorittanut osallistumiseen oikeuttavat opinnot. Ylioppilastutkintosuunnitelman laatiminen ja päivittäminen sisältyvät OP-opintojaksojen suorituksiin.

Jatko-opinto- ja urasuunnitelman laatiminen sisältyy OP 2 -opintojakson suoritukseen. Lukio-opintonsa keskeyttävältä opiskelijalta pyydetään opiskelijan ja huoltajan allekirjoittama suunnitelma jatkosta.

3.6 Opiskeluhoitokertomuksen laatiminen

Opiskeluhoitokertomus (liite 2) koskee monialaisen asiantuntijaryhmän toiminnassa laadittuja kirjauksia. Siihen kirjataan tiedot, jotka kuvaavat joko yksittäisen opiskelijan opiskeluhoollon tarvetta tai suunniteltuja ja toteutettuja yksilöllisiä opiskeluhoollon tukitoimia.

Kirjauksia laativat asiantuntijaryhmän vastuhenkilö sekä muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Opiskeluhoitokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi.

Opiskeluhoitokertomukseen kirjataan yksittäisen opiskelijan

- Nimi, henkilötunnus, kotikunta, yhteystiedot
- Alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- Asian aihe ja vireillepanija
- Opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet
- Tiedot käsittelystä monialaisen asiantuntijaryhmän kokouksessa
- Kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- Kokouksessa tehdyt päätökset
- Päätösten toteuttamissuunnitelmat sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot
- Toteutetut toimenpiteet
- Kirjauksen päivämäärä sekä tekijän nimi ja hänen ammatti- tai virka-asemansa

Jos sivulliselle (eli henkilölle, joka ei osallistu asianomaisen opiskelijan yksilökohtaisen oppilashuollon tarpeen selvittämiseen tai sen toteutukseen tai niihin liittyviin tehtäviin) annetaan opiskeluhoitokertomukseen sisältyviä tietoja, merkitään lisäksi

- Mitä tietoja on luovutettu?
- Kenelle niitä on luovutettu?
- Millä perusteella luovutus on tehty (kenen suostumus/mikä säännös)?
- Pyyntöasiakirja talteen!

Opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhoollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhoollon ja opetuksen asianmukaisen järjestämisen kannalta.

3.7 Opiskeluhoitorekisteri

Opiskeluhoitorekisteri on yksilökohtaisen opiskeluhoitoon rekisteri. Rekisterinpitäjänä toimii opetuksen tai koulutuksen järjestäjä.

Rekisteriin tallennetaan oppilaitoksen toteuttamassa monialaisessa yksilökohtaisessa opiskeluhoitoon laaditut opiskeluhoitokertomukset sekä muut opiskeluhoitoon tehtävissä saadut tai laaditut asiakirjat, jotka koskevat yksittäistä opiskelijaa.

Rekisterinpitäjän on nimettävä rekisterille vastuhenkilö, joka

- määrittelee tapauskohtaisesti käyttöoikeudet ko. rekisteriin tallennettuihin tietoihin ja
- päättää tietojen luovuttamisesta (Julkisuuslain § 21.3).

Rekisterinpitäjänä toimii palvelun järjestänyt kunnan toimielin. Kärsämäen kunnassa rekisterin pitäjänä toimii opetustoimen lautakunta. Vastuhenkilönä on lukion rehtori.

Opiskeluhoitorekisteriin sisältyvät tiedot, jotka koskevat opiskelijaa tai muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä siten kuin julkisuuslain 24. §:ssä säädetään.

3.8 Tiedonsiirto koulutuksen järjestäjien välillä

Jos opiskelija siirtyy toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen, aikaisemman koulutuksen järjestäjän on pyydettävä opiskelijan taikka, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa suostumus siihen, että uudelle koulutuksen järjestäjälle voidaan siirtää opiskeluhoitoon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät **tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhoitoon jatkuvuuden kannalta**.

3.9 Opiskelijan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö

Opiskeluhoitoon tavoitteena on taata kaikille opiskelijoille täysipainoinen koulupäivä. Vammaista tai pitkäaikaissairasta opiskelijaa voidaan hoitaa eri hoitopaikoissa. Riittävän tiedon saamiseksi ja kuntoutuksen ja tuen järjestämiseksi kokoonnutaan tarvittaessa sairaanhoidon ja tuen suunnitelmien yhdistämistä ja tarkistamista varten.

Päätömisissä opinnoissa opiskelijalla on oikeus maksuttomaan ateriaan niinä työpäivinä, joina opetussuunnitelma edellyttää opiskelijan läsnäoloa koulutuksen järjestäjän osoittamassa koulutuspaikassa. Perusruokalistasta poikkeavaa ruokaa tarjotaan joko terveydellisistä, eettisistä tai uskonnollisista syistä. Lääkäri tai terveydenhoitaja toimittaa keittiölle tiedon erityisruokavaliosta. Jos jokin koulun työntekijä epäilee, että opiskelijalla on ravitsemuksesta johtuva terveydentilan ongelma, hänen tulee ohjata opiskelija opiskeluterveydenhuoltoon.

Rehtorilla on kokonaisvastuu turvallisen lääkehoidon toteutumisesta ja edellytyksistä. Hän vastaa siitä, että opiskeluterveydenhuoltoon on sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksikön lääkehoidon suunnitelman pohjalta laadittu ja sen kanssa linjassa oleva lääkehoitosuunnitelma, mikä soveltuu opiskelijaterveydenhuoltoon sekä siellä tapahtuvan lääkehoidon riskeihin. Vastuu koulun lääkehoitosuunnitelman laatimisen, toteuttamisen ja seurannan organisoinnista on Kärsämäen poliklinikan lääkärillä, koska varsinaista koululääkärinä ei ole nimetty.

Jos kouluun tulee erityisen hoidon tarpeessa oleva opiskelija, se on otettava huomioon resursoinnissa. Tämä tulee arvioida tapauskohtaisesti. Opiskelijaterveydenhoitaja vastaa lääkehoitosuunnitelman ajantasaisuudesta ja päivityksestä. Työntekijöiden vastuulla on toimia lääkehoitosuunnitelman mukaisesti.

Koulun yksikkökohtaisen lääkehoitosuunnitelman avulla varaudutaan tilanteisiin, joissa kouluun tulee opiskelija, joka tarvitsee lääkettä. Yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman pohjana käytetään koulun lääkehoitosuunnitelmaa.

Yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma laaditaan yhteistyössä opiskelijan vanhempien, opiskelijan hoidosta vastaavan lääkärin (tai lääkärin valtuuttaman muun terveydenhuollon henkilökunnan) sekä lääkettä toteuttavan opetushenkilöstön, ja opiskelijan itsensä kanssa. Sovitut asiat kirjataan osaksi opiskelijan yksilöllistä lääkehoitosuunnitelmaa.

Huoltaja vastaa siitä, että opiskelijan lääkehoidon tarve ja lääkehoidon kannalta kaikki tarvittava tieto on käytettävissä. Huoltaja vastaa opiskelijan yksilöllisen lääkkeen toimittamisesta ja tiedon siirtämisestä tarvittaessa eri toimijoiden välillä.

Opiskelija on oikeutettu opiskelupaikkakunnallaan saamaan todennetun sairauden/oireiden perusteella erityisruokavalion kouluruokailussa. Tästä tulee opiskelijan ilmoittaa opiskelijaterveydenhoitajalle viipymättä opiskelun alkaessa.

3.10 Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi

Kiireellinen hoito (päivystys) toteutetaan Kärsämäen terveyskeskuksessa. Terveydenhuoltolain 50 §:n mukaan kiireellisellä hoidolla tarkoitetaan äkillisen sairastumisen, vamman, pitkäaikaissairauden vaikeutumisen tai toimintakyvyn alenemisen edellyttämää välitöntä arviota ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai vamman vaikeutumista. Opiskeluterveydenhuollossa ei järjestetä terveydenhuoltolain 50 §:ssä tarkoitettua kiireellistä hoitoa. Kiireellistä hoitoa tarvitessaan opiskelija voi hakeutua julkisen terveydenhuollon päivystysyksikköön (Kärsämäen terveyskeskus poliklinikka), jossa kiireellistä hoitoa on annettava potilaan kotikunnasta riippumatta.

Kun kyseessä ovat sairauksien diagnostiikkaan liittyvät erityistutkimukset, opiskeluterveydenhuollossa on tunnistettava tutkimustarpeet ja ohjattava opiskelija jatkotutkimuksiin ja hoitoon. Pitkäaikaissairauksiin liittyvä, erikoissairaanhoidon määräämä seurantakäyntien ja -tutkimusten hoitovastuu on erikoissairaanhoidossa.

Opiskelija, jolla on Suomessa kotikunta, saa hoitoa julkisessa terveydenhuollossa (omassa kotikunnassaan). Opiskelija maksaa hoidosta kuntakohtaisen asiakasmaksun. Kansalaisuudella tai sillä, mistä maasta opiskelija tulee, ei ole merkitystä. Kotikunnan kirjaa Digi- ja väestötietovirasto (ent. maistraatti).

Suomalaisessa oppilaitoksessa opiskelevalla on oikeus opiskeluterveydenhuollon palveluihin, joita tarjoaa kotikunnasta riippumatta opiskelukunta tai kunnan valtuuttama taho. Suomeen ulkomailta tulevat opiskelijat ovat opiskeluterveydenhuollon piirissä. Kelalla ei ole toimivaltaa määrittellä henkilön hoito-oikeuksia opiskeluterveydenhuollossa. Kelalla on kuitenkin velvollisuus selvittää, onko henkilöllä EU-lainsäädännön, kansainvälisen sopimuksen tai kansallisen lainsäädännön nojalla oikeus käyttää Suomessa julkisen terveydenhuollon palveluita eli mikä on ulkomailta Suomeen tulleen opiskelijan oikeus hoitoon, kun on kyse ns. opiskeluterveydenhuollon ylittävistä hoidosta julkisessa terveydenhuollossa.

Jos Suomeen ulkomailta tulleella opiskelijalla on kotikunta, hänellä on oikeus kaikkiin julkisen terveydenhuollon palveluihin kuntalaisen asiakasmaksulla. Ei ole merkitystä, onko henkilö Suomessa sairausvakuutettu (= onko hänellä Kela-kortti). Ei ole merkitystä, minkä maan kansalainen on tai mistä maasta on tullut Suomeen; voinut tulla esimerkiksi Venäjältä, Kiinasta, USA:sta tai Virosta. Jos kotikuntaa ei ole, oikeus hoitoon voi olla muulla perusteella. EU- tai Eta-valtiosta tai Sveitsistä tilapäisesti Suomeen tulleella opiskelijalla on ensisijaisesti oikeus lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon eurooppalaisella sairaanhoitokortilla kuntalaisen asiakasmaksulla.

Pohjoismaasta tullut henkilö voi osoittaa oikeuden myös virallisella henkilöllisyystodistuksella. Hoitava lääkäri tai hammaslääkäri tekee arvion, mikä on lääketieteellisesti välttämätön sairaanhoito kunkin potilaan

kohdalla. Toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä Suomeen tulevaa opiskelijaa ei yleensä katsota Suomessa asuvaksi Kelan hallinnoiman sosiaaliturvan osalta (= ei tule sairausvakuutetuksi eli ei ole Kela-korttia). Henkilö voi kuitenkin tulla työnteon perusteella sairausvakuutetuksi Suomessa, jos hän työskentelee opintojen ohessa ja työskentely täyttää tietyt edellytykset.

Australian ja Suomen välillä on sairaanhoitosopimus: Australiassa asuvalla ja Suomessa tilapäisesti oleskelevalla (mm. opiskelijalla) on oikeus välittömään sairaanhoitoon (= lääketieteellisesti välttämättömään hoitoon) julkisessa terveydenhuollossa. Hoito-oikeus osoitetaan passilla, josta ilmenee rajoittamaton asumisoikeus Australiassa.

Kanadan Quebecin ja Suomen välinen sosiaaliturvajärjestelyn perusteella tietyillä Kanadan Quebecissä asuvilla ja siellä sairaanhoitoon oikeutetuilla henkilöillä on oikeus Suomen julkisessa terveydenhuollossa kaikkeen tarvitsemaansa hoitoon. Näihin sisältyvät mm. Suomessa oleskelupaikkakunnan oppilaitoksessa kirjoilla olevat henkilöt ja yliopiston koulutusohjelmaan kuuluvaa harjoittelua Suomessa suorittavat henkilöt. Opiskelijan tulee ensin rekisteröidä Kelassa oikeus hoitoon Quebecin sairausvakuutuslaitoksen myöntämällä lomakkeella Q / SF 4 ja rekisteröinnin jälkeen henkilö saa Kelasta todistuksen oikeudesta hoitoetuksi Suomessa.

Jos toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä tulevalta opiskelijalta on esim. jatkuvan lääkityksen tarve, hänen on hyvä ottaa mukaansa lääkemääräykset (reseptit) käytössä olevista lääkkeistä sekä tarvittavat lääkkeet. Jos syntyy tarve ostaa Suomessa lääkkeitä, käytössä on oltava suomalainen tai ns. eurooppalainen lääkemääräys. Eurooppalainen lääkemääräys mahdollistaa lääkkeiden hankkimisen myös muiden EU-alueen maiden apteekkeista, jos lääkemääräyksessä tarkoitettulla lääkkeellä on myyntilupa siinä maassa, jossa se aiotaan hankkia.

Jotta Suomeen 3. maasta tuleva voi saada opiskelijan oleskeluluvan, edellytetään yksityisen sairausvakuutuksen ottamista. Jos opiskelijalla on kotikunta, hänellä on oikeus kaikkeen tarvitsemaansa hoitoon julkisessa terveydenhuollossa. Suomeen 3. maasta tulleella työntekijällä voi edellytysten täytyessä olla hoito-oikeus julkisessa terveydenhuollossa kansallisen lainsäädännön nojalla, vaikka hänellä ei olisi kotikuntaa. Tämä koskee myös henkilöitä, jotka ovat saaneet oleskeluluvan opiskelun perusteella ja joiden työnteko Suomessa täyttää tietyt edellytykset. Oikeus perustuu EU:n nk. yhdistelmäluopadirektiiviin, joka koskee 3. maasta tulevien työntekijöiden yhdenvertaista kohtelua mm. sosiaaliturvan alalla. Kela määrittää henkilön hoito-oikeuden ja Kela myöntää hoito-oikeustodistuksen julkista terveydenhuoltoa varten.

Jos henkilöllä ei ole Suomessa kotikuntaa eikä häneen sovellu mikään em. tilanne (EU-lainsäädäntö, valtiosopimus, kansallinen lainsäädäntö), hänellä on oikeus saada julkisessa terveydenhuollossa vain kiireellistä hoitoa. Henkilölle on aina annettava kiireellinen sairaanhoito kansallisen lainsäädännön mukaisesti (terveydenhuoltolain 50 §). Henkilöltä voidaan periä hoidon todelliset kustannukset.

3.11 Yhteistyö erikoissairaanhoidon kanssa

Pitkäaikaissairaiden opiskelijoiden hoidon suunnittelu ja seuranta on keskitetty erikoissairaan-hoitoon. Hoidon ohjaus on erikoissairaanhoidossa ja käytännön hoidon järjestely perusterveydenhuollossa Kärsämäen terveyskeskuksessa tai opiskelijan kotikunnan terveyskeskuksessa. Turvallisen lääkehoidon koordinaatiovastuu on Kärsämäen terveyskeskuksella. Vastuu koulun lääkehoidosuunnitelman laatimisen, toteuttamisen ja seurannan organisoinnista on Kärsämäen poliklinikan lääkäriillä, koska varsinaista koululääkäreitä ei ole nimetty. Lääkehoidosuunnitelma voi vaatia perusterveydenhuollon ja erikoissairaan-hoidon yhteistyötä. Terveydenhuoltolaki myös velvoittaa perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon tarvittavaan yhteistyöhön (terveydenhuoltolaki 1326/2010 12§ ja 32§).

3.12 Yhteistyö sosiaalitoimen kanssa

Koulussa työskentelevät opettajien lisäksi opiskeluhoillon psykologi, terveydenhoitaja ja koulun sosiaalityötä tekevä kuraattori. Kaikkien työpanos on merkittävä lasten ja nuorten arjessa ja vapaa-ajalla. Tärkeänä yhteistyökumppanina on myös sosiaalitoimi ja lastensuojelu. Joskus voi tulla tilanteita, jolloin on otettava yhteyttä sosiaalitoimeen. Opetustoimen palveluksessa olevat henkilöt ovat velvollisia ilmoittamaan lastensuojeluun, mikäli he havaitsevat vaarantavia olosuhteita liittyen opiskelijan kehitykseen tai hänen omaan käyttäytymiseen. Ilmoituksessa on kyse huolen ilmaisemisesta sen suhteen, onko opiskelijan arjessa kaikki kunnossa silloin, kun asiaan ei saada selvyttä kodin ja koulun välisellä yhteistyöllä. Lastensuojelutyö ei ole koulun työskentelyä korvaavaa, vaan kyse on kumppanuudesta ja yhteistyöstä koulun, huoltajien ja lapsen kanssa. Lastensuojelun ja koulun intressi on yhteinen; lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen.

Sosiaalihuoltolain mukaisen yhteydenoton tai ilmoituksen voi tehdä lapsesta tai aikuisesta, jonka sosiaalihuollon tarve on ilmeinen.

Sosiaalihuoltolain mukaisen yhteydenoton tai ilmoituksen perusteella arvioidaan lapsen tai aikuisen kokonaistilanne ja tuen tarve. Tällä tavoin lapselle tai aikuiselle voidaan tarjota hänen tarvitsemiaan sosiaalipalveluita tai ohjata muuhun palveluun.

Syitä tuen tarpeen arvioimiselle voivat olla esimerkiksi:

- huoli lapsen arjen sujumisesta, koulunkäynnistä tai terveydenhuollon toteutumisesta
- lapsen ja vanhemman väliset ristiriidat
- vanhemman jaksamattomuus
- aikuisen elämänhallinnan haasteet
- ikäihmisen kotona selviytymisen haasteet
- lapsi tai aikuinen tarvitsee sosiaalipalveluita arjen sujumiseksi

Lapsi on lastensuojelun tarpeessa (www.sosiaaliportti.fi) ainakin silloin, kun:

- lapsen hoitoa, huolenpitoa ja tarpeita laiminlyödään
- lapsen fyysisten tarpeiden tyydyttämisessä ilmenee jatkuvaa puutetta (ravinnon, asianmukaisen vaatetuksen, yöunen tms. puute)
- lapsi jää heitteille
- lapseen kohdistuu fyysistä tai psyykkistä pahoinpitelyä tai on pahoinpitelyn epäily tai uhka
- lapseen kohdistuu seksuaalista hyväksikäyttöä tai on hyväksikäytön epäily tai uhka
- lapsesta huolehtiva aikuinen käyttää runsaasti päihteitä
- lapsesta huolehtivalla aikuisella on vakavia mielenterveysongelmia
- lapsi käyttää tai kokeilee päihteitä
- lapsella on mielenterveyden ongelma
- lapsella on itsetuhoisuutta
- lapsi oireilee (esim. jatkuva väsymys, voimakkaat pelot, ahdistuneisuus, levottomuus)
- lapsi jää vaille vanhempia
- on kyseessä muu lapsen kehitystä vaarantava olosuhde (esimerkiksi vakavat vuorovaikutusongelmat, jatkuva koulunkäynnin laiminlyöminen, lapsen suhteettoman suuren vastuun kantaminen).

Jos on epävarma siitä, tulisiko tietyissä tilanteissa tehdä lastensuojeluilmoitus, kysy neuvoa lastensuojeluviranomaiselta ilmaisematta lapsen henkilöllisyyttä.

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon: Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tehdään yhteistyössä lapsen ja huoltajien tai aikuisen itsensä kanssa. Lapsen huoltaja voi myös itse tehdä yhteydenoton lapsestaan tai aikuinen/lapsi itsestään, jos hän kokee tarvitsevansa tukea.

Lastensuojeluilmoitus: Lastensuojeluilmoitus tehdään silloin, jos lapsen huoltajilta ei saada suostumusta yhteydenottoon sosiaalihuoltoon ja huoltaja on ilmeisen kykenemätön vastaamaan lapsen huolenpidosta, terveydestä tai turvallisuudesta, tai lapsen etu välttämättä vaatii sosiaalitoimen arvion. Tällöin ilmoitusvelvollisten on tehtävä viipymättä ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta salassapitosäännösten estämättä.

Lastensuojeluilmoituksen tekee aina se, joka ensimmäisenä saa tiedon lapsen lastensuojelun tarpeesta. Lastensuojeluilmoituksen tekovelvollisuutta ei voi siirtää toiselle työntekijälle.

- Lastensuojeluilmoitus tehdään Kärsämäen kunnan lastensuojelusta vastaavalle sosiaalityöntekijälle tai perhetyöntekijöille ja kiireellisissä tapauksissa virka-aikana 040 - 667 1492.

Yhteystiedot (kevällä 2021):

Kärsämäen sosiaalitoimi lastensuojelu, Mäntytie 3, 86710 Kärsämäki

Johtava sosiaalityöntekijä Eeva Huitula p. 040-577 7428

Perhetyöntekijä Tarja Lehtinen p. 044-445 6991

Perhetyöntekijä Sara Isokoski p. 044-445 6755

- Virka-ajan ulkopuolella on käytössä hätänumero 112.
- Ilmoituksen voit tehdä puhelimitse tai kirjallisesti
- Ilmoitus tulee tehdä omalla nimellä

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon -lomake: <https://karsamaki.fi/wp-content/uploads/2020/05/yhteydenotto-sosiaalihuoltoon-tuen-tarpeen-arvioimiseksi.pdf>.

Lastensuojeluilmoitus -lomake: <https://karsamaki.fi/wp-content/uploads/2019/12/Lastensuojeluilmoitus-lomake.pdf>.

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhoitoa suunnitellaan, kehitetään ja arvioidaan yhteistyössä opiskelijakunnan ja opiskelijoiden huoltajien kanssa. Lukion opiskeluhoitoryhmään kutsutaan sekä opiskelijakunnan että huoltajien edustaja ja opiskelijakuntaa sekä huoltajia kuullaan ennen opiskeluhoitosuunnitelman vahvistamista.

Kärsämäen lukion opiskeluhoitosuunnitelma on luettavissa lukion Pedanet-sivuston Opiskeluhoito-sivulta Wilma-linkin kautta. Opiskeluhoitosuunnitelman luvusta **3 Yksilökohtaisen opiskeluhoillon järjestäminen** käyvät ilmi yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvät lain edellyttämät menettelytavat ja tietojen käsittely. Siitä käyvät ilmi myös opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoillon asiakkaana sekä menettelytavat häntä koskevan asian käsittelystä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

Yksilökohtaisen asian käsittely ja asiantuntijaryhmän koostumus perustuvat opiskelijan yksilöityyn, kirjalliseen suostumukseen. Ellei opiskelijalla ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, huoltaja tai muu opiskelijan laillinen edustaja voi antaa suostumuksen opiskelijan sijasta. Monialaisen asiantuntijaryhmän jäsenillä on oikeus pyytää neuvoa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Alaikäisellä ja vajaanikäisellä on painavasta syystä oikeus kieltää huoltajaa tai muuta laillista edustajaa osallistumasta itseään koskevan asian käsittelyyn ja saamasta häntä koskevia salassa pidettäviä opiskeluhoillon tietoja, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Arvion edun vastaisuudesta tekee opiskeluhoillon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Arvio voi liittyä esimerkiksi psykologisin

tutkimuksiin todettuun asiaan tai sosiaalihuollon puolella perheen laajempaan arvioon esim vanhemmuuden arvioon, perhetilanteeseen, lapsen huoltoon ja asumiseen sekä läheisverkostoon.

Oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollinen suorittaa oppivelvollisuuden. Jos oppivelvollinen ei suorita opintojaan opiskelusuunnitelmansa mukaisesti tai on aikeissa keskeyttää opintonsa, koulutuksen järjestäjä ilmoittaa asiasta oppivelvollisen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Koulutuksen järjestäjä myös selvittää yhdessä oppivelvollisen ja hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa kanssa mahdollisuudet suorittaa opintoja muussa oppimisympäristössä tai hakeutua muuhun koulutukseen. Tarvittaessa vaihtoehdot selvitetään yhteistyössä toisen koulutuksen järjestäjän kanssa.

Oppivelvollisen katsotaan menettäneen opiskeluoikeutensa viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun hän on viimeisen kerran osallistunut opetukseen. Ennen oppivelvollisen eronneeksi katsomista koulutuksen järjestäjä ilmoittaa oppivelvolliselle sekä hänen huoltajalleen ja muulle lailliselle edustajalleen, että oppivelvollinen voidaan katsoa eronneeksi, mikäli hän ei osallistu opetukseen.

Oppivelvollinen voidaan katsoa eronneeksi oman ilmoituksen perusteella vain silloin, jos oppivelvollinen on aloittanut uudet [oppivelvollisuuslain 4 §:ssä tarkoitetut opinnot](#). Opiskelijalla, jonka opiskeluoikeus lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai joka on ilmoittanut eroamisestaan, on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa.

5. Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa opiskeluhoollon kokonaisuuden **omavalvonnan** toteutumisesta.

Opiskeluhoollon ja yleisen turvallisuuden kannalta oleelliset asiakirjat säilytetään sekä sähköisesti että tulostettuina. Tärkeitä ovat esimerkiksi seuraavat asiakirjat:

Asiakirja	Säilytys
• Kriisisuunnitelma	Sähköinen opettajainhuone
• Opiskeluhoitosuunnitelma	Lukion Opiskeluhoito-sivu Kärsämäen lukion Pedanet-sivustolla, tulosteet lukion OHR-kansiossa ja opettajainhuoneessaf

Lukion opiskeluhoitosuunnitelman toteuttamisesta, päivittämisestä ja seuraamisesta vastaavat käytännössä lukion opiskeluhoitoryhmä (ks. luvut 1.1 ja 2.6), opiskeluhoitohenkilöstö ja opettajakunta. Peruskoulun ja lukion rehtorit vastaavat pelastus- ja kriisisuunnitelmista.

Opiskeluhoitoryhmän toiminnasta ja toimenpiteiden vaikuttavuudesta raportoidaan Kärsämäen kunnan opiskeluhoollon ohjausryhmälle. Lukion opiskeluhoitoryhmä tarkastelee opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista lukuvuosittain joko kevätlukukauden lopussa tai syyslukukauden alussa. Opiskeluhoitoryhmän kokousmuistiot ja pöytäkirjat ovat nähtävillä opettajainhuoneen työtilan kaapissa ja lukion aulan säilytyslokerossa omissa kansioissaan. Opiskeluyhteisölle ja huoltajille tiedottamista hoidetaan myös yhteisissä kokoontumisissa ja Wilman kautta.